

Rozmowy o polityce i podziały polityczne w najbliższym otoczeniu

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Jak często rozmawiamy o polityce	1
Z kim najczęściej rozmawiamy o polityce	5
Autorytety w sprawach polityki	8
W jakich sytuacjach rozmawiamy o polityce, a w jakich unikamy takich rozmów	11
Kłótnie i podziały polityczne w otoczeniu respondenta	15

Można przypuszczać, że w roku wyborczym rozmowy o polityce i spory na tym tle mogą zdarzać się częściej niż w latach, w których nie toczy się kampania. W czerwcu¹ – po niemal sześciu latach przerwy² – ponownie zapytaliśmy Polaków, czy, a jeżeli tak, to jak często i z kim, zdarza im się rozmawiać o polityce; gdzie rozmawia się o polityce, a gdzie takich tematów się unika, a także o różnice polityczne i konflikty na tym tle w otoczeniu respondentów.

JAK CZĘSTO ROZMAWIAMY O POLITYCE

Ponad trzy czwarte ankietowanych (76%) zadeklarowało, iż zdarza im się rozmawiać o polityce, przy czym większość z tej grupy (45% ogółu) robi to – według swojej oceny – raczej rzadko. Do częstych rozmów na ten temat przyznaje się niespełna jedna trzecia pytaných (31%), z czego 7% twierdzi, że robi to bardzo często, a 24% – dość często. Blisko jedna czwarta (23%) ogółu badanych deklaruje, iż w ogóle o polityce nie rozmawia.

W czerwcu br., mimo trwającej „prekampanii” przed wyborami parlamentarnymi, polityka była tematem rozmów Polaków tylko minimalnie częściej niż w październiku 2017 roku³, czyli w połowie kadencji parlamentu (rys. 1).

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (398) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

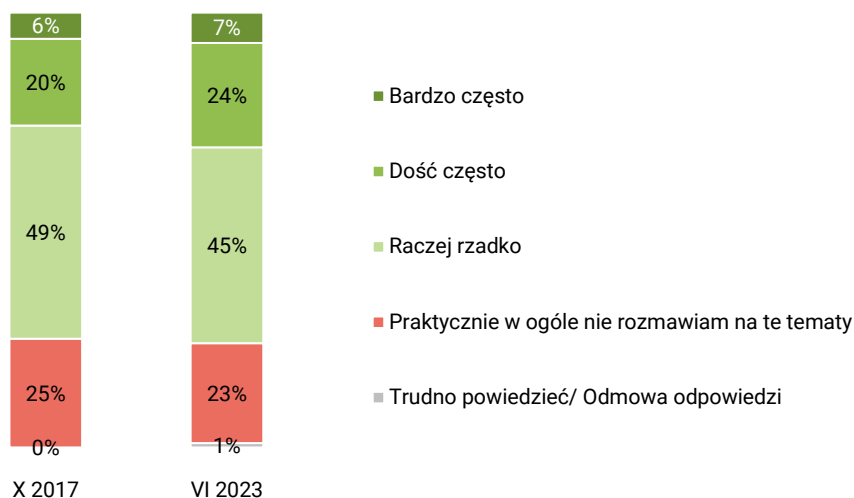
We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 5 do 18 czerwca 2023 roku na próbie liczącej 1054 osoby (w tym: 59,3% metodą CAPI, 25,8% – CATI i 14,9% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcje wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

² Zob. komunikat CBOS „Monolog, dialog czy kłótnia – Polaków rozmowy o polityce”, listopad 2017 (oprac. A. Cybulska).

³ Por. przypis 2.

RYS. 1. Jak często zdarza się Panu(i) rozmawiać o polityce?

Częstość rozmów na tematy polityczne idzie w parze z deklarowanym zainteresowaniem polityką i – co oczywiste – im większe nią zainteresowanie, tym częściej prowadzone są rozmowy na jej temat. W szczególności bardzo częste rozmowy o polityce deklaruje większość (55%) respondentów najbardziej nią zainteresowanych, czyli uważnie (szczegółowo) śledzących prawie wszystko, co się w niej dzieje. Dodatkowo blisko co trzeci (31%) z najbardziej zainteresowanych polityką rozmawia o niej dość często. Co najmniej dość często rozmawia o niej także ponad trzy czwarte deklarujących duże zainteresowanie polityką, czyli dość uważnie śledzących to, co się w niej dzieje (77%, w tym 19% bardzo często, a 58% dość często). Na przeciwnym biegunie sytuują się ankietowani deklarujący, że polityka ich nie interesuje – trzy czwarte z nich (75%) twierdzi, że praktycznie w ogóle nie rozmawia na jej temat, a częste lub bardzo częste rozmowy na tematy polityczne deklarowane są w tej grupie sporadycznie (łącznie 2%). Rzadko lub praktycznie w ogóle nie rozmawia na te tematy także większość deklarujących zainteresowanie polityką nikłe, niewielkie, których uwadze często umykają nawet ważne wydarzenia (97%), lub średnie, czyli śledzących jedynie główne wydarzenia (66%). W tych grupach odpowiednio 3% i 33% (tab. 1) rozmawia o polityce przynajmniej dość często.

TABELA 1

Jak często zdarza się Panu(i) rozmawiać o polityce?	Jak określił(a)by Pan(i) swoje zainteresowanie polityką? Czy jest ono:				
	bardzo duże – uważnie (szczegółowo) śledzi Pan(i) prawie wszystko, co się dzieje w polityce	duże – dość uważnie śledzi Pan(i) to, co się dzieje w polityce	średnie – śledzi Pan(i) jedynie główne wydarzenia	nikłe, niewielkie – często umykają Pana(i) uwadze nawet ważne wydarzenia	żadne – praktycznie Pana(i) to nie interesuje
procentownie w kolumnach					
Bardzo często	55	19	3	0	1
Dość często	31	58	30	3	1
Raczej rzadko	9	17	54	67	23
Praktycznie w ogóle nie rozmawiam na te tematy	5	6	12	30	75
Trudno powiedzieć/ odmowa odpowiedzi	0	1	1	0	1

Deklarowaną częstość rozmów o polityce różnicują też afiliacje polityczne. Znacznie częściej tematy polityczne podejmują w rozmowach badani mający sprecyzowane poglądy polityczne niż ci, którzy nie potrafią ich określić na osi lewica-centrum-prawica, spośród których aż 43% o polityce praktycznie w ogóle nie rozmawia (zob. tabelę aneksową 1). Wśród potrafiących się odnaleźć na tej osi większą niż pozostali deklarowaną częstością rozmów o polityce wyróżniają się osoby o poglądach lewicowych (13% z nich rozmawia o niej bardzo często, 26% raczej często, a tylko 16% praktycznie w ogóle nie rozmawia na te tematy). Warto zwrócić uwagę na zróżnicowanie deklaracji dotyczących częstości rozmów o polityce w zależności od deklarowanych sympatii wobec rządzących lub opozycji. Najczęściej o polityce zdarza się rozmawiać sympatykom opozycji (17% robi to bardzo często, 38% dość często, a tylko 9% praktycznie w ogóle na ten temat nie rozmawia). Polityka wyraźnie rzadziej jest tematem rozmów zwolenników obozu rządzącego (6% rozmawia o niej bardzo często, 30% dość często, a 21% praktycznie w ogóle na ten temat nie rozmawia). Najrzadziej jednak rozmawiają o niej badani deklarujący, że nie sympatyzują ani z rządzącymi, ani z opozycją oraz unikający samookreślenia (tab. 2).

TABELA 2

Jak często zdarza się Panu(i) rozmawiać o polityce?	Mówi się, że w polskim społeczeństwie istnieje wyraźny podział na tych, którzy sprzyjają obozowi rządzącemu, i tych, którzy sympatyzują z opozycją. Czy Pan(i) zaliczył(a)by siebie raczej do sympatyków:			
	obozu rządzącego	opozycji	Nie sympatyzuję ani z rządzącymi, ani z opozycją	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi
procentownie w kolumnach				
Bardzo często	6	17	2	2
Dość często	30	38	15	13
Raczej rzadko	42	35	51	47
Praktycznie w ogóle nie rozmawiam na te tematy	21	9	31	28
Trudno powiedzieć/ odmowa odpowiedzi	0	1	0	10

Biorąc pod uwagę preferencje partyjne⁴ można natomiast zauważyć, iż spośród największych potencjalnych elektoratów najczęściej o polityce rozmawiają badani deklarujący zamiar głosowania w wyborach do Sejmu na Koalicję Obywatelską (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni) lub Lewicę (Nowa Lewica, Razem, Polska Partia Socjalistyczna, Unia Pracy), a brak rozmów na ten temat najczęściej deklarują zwolennicy Prawa i Sprawiedliwości (wraz z Suwerenną Polską i Partią Republikańską) – tab. 3.

TABELA 3

Jak często zdarza się Panu(i) rozmawiać o polityce?	Na kandydata której partii/ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?				
	Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Suwerenną Polską i Partią Republikańską)	Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	Lewica (Nowa Lewica, Razem, Polska Partia Socjalistyczna, Unia Pracy)	Konfederacja Wolność i Niepodległość (Nowa Nadzieja, Ruch Narodowy, Konfederacja Korony Polskiej)	Koalicja Polski 2050 Szymona Hołowni i PSL-Koalicji Polskiej – Trzecia Droga (Polska 2050 Szymona Hołowni, Polskie Stronnictwo Ludowe, UED, Konserwatyści)
procentownie w kolumnach					
Bardzo często	6	15	21	5	13
Dość często	27	39	30	34	26
Raczej rzadko	44	39	37	50	48
Praktycznie w ogóle nie rozmawiam na te tematy	23	8	12	11	13
Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	0	0	0	0	0

Spśród analizowanych zmiennych demograficznych deklarowaną częstość rozmów o polityce różnicuje przede wszystkim wykształcenie respondentów, a następnie – ich płeć i wiek. Biorąc pod uwagę wykształcenie możemy zauważyć, że im wyższy jego poziom, tym więcej badanych rozmawia o polityce (od 65% w grupie z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym do 85% wśród osób z wyższym wykształceniem), a także rośnie deklarowana częstość tych rozmów (zob. tabelę aneksową 1). O polityce rozmawia więcej mężczyzn niż kobiet (81% wobec 71%), a ponadto więcej mężczyzn niż kobiet podejmuje takie tematy co najmniej dość często (37% wobec 26%). Większą niż młodszy częstość rozmów o polityce deklarują osoby mające co najmniej 45 lat.

⁴ Zob. komunikat CBOS „Preferencje partyjne w czerwcu”, czerwiec 2023 (oprac. K. Pankowski).

Z KIM NAJCZĘŚCIEJ ROZMAWIAMY O POLITYCE

Z deklaracji badanych wynika, że rozmowy o polityce toczone są najczęściej z członkami rodziny lub innymi bliskimi osobami, takimi jak partnerzy czy narzeczeni (64%). W mniejszości są natomiast respondenci poruszający tematy polityczne w rozmowach ze znajomymi, kolegami lub przyjaciółmi (35,8%). Z osobami spotykanymi w pracy lub na uczelni czy w szkole tematy polityczne porusza co dziesiąty pytany (10,3%), a 5,8% rozmawia o polityce z sąsiadami.

Mówiąc o rodzinie badani najczęściej nie precyzowali, z kim konkretnie rozmawiają (27,6%). Pozostałe odpowiedzi wskazują, iż rozmowy o polityce najczęściej toczą się pomiędzy małżonkami (22,9%), przy czym znacznie częściej kobiety w tym kontekście wymieniały swoich mężów (32,3%) niż mężczyźni swoje żony (13,7%), co znajduje wyraz w różnicach odsetków tych odpowiedzi wśród ogółu pytanym (tab. 4). Pozostali bliżsi i dalsi członkowie rodziny wspomniani byli w tym kontekście znacznie rzadziej. Jeżeli chodzi o osoby spoza rodziny, to badani na ogół posługiwali się kategoriami ogólnymi, bez wskazywania na płeć interlokutorów, mówiąc, że rozmawiają po prostu ze znajomymi (21,0%), kolegami (7,5%) czy też przyjaciółmi (5,0%). Biorąc pod uwagę te wypowiedzi, w których można było zidentyfikować płeć rozmówców naszych respondentów, to generalnie rzecz biorąc częściej wymieniano osoby płci męskiej niż żeńskiej (odpowiednio 25,9% i 15,7%). Co ciekawe, mężczyźni jako rozmówców znacznie częściej wymieniały kobiety niż mężczyźni (odpowiednio 41,3% i 10,8%), co ma oczywiście związek z faktem, że najczęściej wymienianymi osobami byli współmałżonkowie badanych. Także w związku z tym mężczyźni minimalnie częściej niż kobiety wymieniali osoby płci żeńskiej niż męskiej (odpowiednio 17,2% i 14,3%). Wszystkie omawiane kategorie osób zestawiono w tab. 4.

TABELA 4

Z kim najczęściej rozmawia Pan(i) o polityce?

Odpowiedzi osób deklarujących co najmniej sporadyczne rozmowy na tematy polityczne (N=804)

Członkowie rodziny, osoby najbliższe	64,0%
Rodzina – ogólnie	27,6%
Mąż	15,9%
Żona	6,9%
Ojciec	2,1%
Rodzice – ogólnie	2,0%
Matka	1,7%
Zięć	1,2%
Córka, córki	1,1%
Partner	1,0%
Dzieci – ogólnie	0,9%
Babcia	0,9%
Brat, bracia	0,8%
Syn, synowie	0,8%
Z domownikami, w domu – ogólnie	0,6%
Bliscy, najbliżsi, najbliższe osoby – ogólnie	0,6%

Z kim najczęściej rozmawia Pan(i) o polityce?

Odpowiedzi osób deklarujących co najmniej sporadyczne rozmowy na tematy polityczne (N=804)

Teść	0,5%
Ciocia	0,5%
Bliska rodzina, najbliższa rodzina – ogólnie	0,5%
Partnerka	0,5%
Siostra, siostry	0,5%
Teściowa	0,4%
Szwagier	0,4%
Senior z rodziny inny niż babcia lub dziadek (np. dziadek synowej, „Z prababcią mojej synowej”)	0,3%
Chłopak	0,3%
Dziadek	0,3%
Narzeczony	0,2%
Rodzeństwo	0,1%
Współmałżonek	0,1%
Dziewczyna	0,1%
Ojczym	0,1%
Teściowie – ogólnie	0,1%
Inny członek rodziny, kuzyn	0,1%
Dziadkowie	0,1%
Synowa	0,0%
Znajomi, koledzy, przyjaciele	35,8%
Znajomi – ogólnie	21,0%
Koledzy, koleżeństwo – ogólnie	7,5%
Przyjaciele – ogólnie	5,0%
Koleżanka, koleżanki	1,7%
Kolega, koledzy – mężczyźni	1,5%
Mąż koleżanki	0,2%
Przyjaciół, przyjaciele – mężczyźni	0,2%
Przyjaciółka, przyjaciółki	0,1%
Znajomi z pracy, z uczelni/szkoły	10,3%
Koledzy z pracy – ogólnie	3,3%
W pracy, w miejscu pracy, „zawodowo”, znajomi z pracy, osoby z pracy – ogólnie	2,8%
Współpracownicy – ogólnie	1,4%
Klienci, kontrahenci	0,9%
Koleżanka z pracy, koleżanki z pracy	0,9%
Koledzy ze studiów, z uczelni, rówieśnicy z klasy – ogólnie	0,6%
Kolega z pracy, koledzy z pracy – mężczyźni	0,3%
Wspólnik	0,2%
Szefowa	0,1%
Szef	0,1%
Nauczyciele	0,1%
Sąsiedzi	5,8%
Sąsiedzi – ogólnie	4,3%
Sąsiad	1,0%
Sąsiadka, sąsiadki	0,5%

Z kim najczęściej rozmawia Pan(i) o polityce?

Odpowiedzi osób deklarujących co najmniej sporadyczne rozmowy na tematy polityczne (N=804)

Inne odpowiedzi	2,5%
Przypadkowe osoby, przygodni ludzie, nieznajomi, spotkane osoby	0,6%
Ludzie – ogólnie, telefonicznie	0,3%
Osoby w internecie	0,2%
Przeciwnicy polityczni	0,1%
Sam ze sobą	0,1%
Respondent chciałby rozmawiać, ale nie ma z kim	0,1%
Telewizor	0,1%
Mądrzy ludzie	0,1%
Władza lokalna	0,1%
Wszyscy, każdy	0,1%
Nie wiem, różnie, różne osoby	0,3%
Odmowa odpowiedzi	0,4%

Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ badani mogli wymienić osoby należące do więcej niż jednej kategorii

Warto dodać, iż w porównaniu z październikiem 2017 roku częstość wymieniania kręgów osób, w których rozmawia się o polityce, praktycznie się nie zmieniła, natomiast w porównaniu z rokiem 2013 takie rozmowy częściej toczono w gronie rodzinnym, a rzadziej wśród znajomych, kolegów czy przyjaciół, co – podobnie jak nieznaczny spadek odsetka deklarujących prowadzenie takich rozmów z osobami spotykanymi w pracy – może mieć związek ze starzeniem się polskiego społeczeństwa (tab. 5).

TABELA 5

Z kim najczęściej rozmawia Pan(i) o polityce?	Odpowiedzi ankietowanych według terminów badań		
	I 2013 (N=806)	X 2017 (N=714)	VI 2023 (N=804)
	procentowanie w kolumnach		
Członkowie rodziny, osoby najbliższe	54	63	64
Znajomi, koledzy, przyjaciele	42	34	36
Znajomi z pracy, z uczelni/szkoły	14	13	10
Sąsiedzi	6	7	6

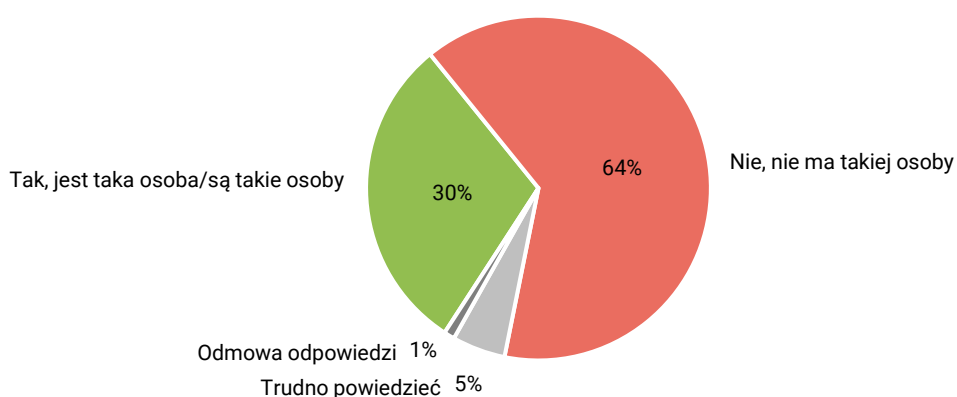
Na pytanie otwarte odpowiadały osoby deklarujące co najmniej sporadyczne rozmowy na tematy polityczne. Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ badani mogli wymienić osoby należące do więcej niż jednej kategorii

AUTORYTETY W SPRAWACH POLITYKI

Tylko 30% badanych deklaruje, że w ich najbliższym otoczeniu jest osoba czy też osoby, które w kwestiach politycznych są dla nich autorytetem, z których opiniami, ocenami i wyborami politycznymi się liczą. Brak w tej sferze „znaczącego innego” i niezależność w sądach na tematy polityczne deklaruje natomiast blisko dwie trzecie (64%) dorosłych Polaków. Sześciu na stu pytanych nie potrafiło lub nie chciało odpowiedzieć na to pytanie.

CBOS

RYS. 2. Czy w Pana(i) otoczeniu, wśród najbliższych, rodziny, znajomych, przyjaciół jest osoba, z której zdaniem, opinią w sprawach polityki Pan(i) się liczy?

To, czy respondenci uznają kogoś w swoim otoczeniu za osobisty autorytet w dziedzinie polityki, wyraźnie wiąże się z deklarowaną częstością rozmów na tematy polityczne. Przynajmniej jedną taką osobę ma w swym otoczeniu ponad połowa ankietowanych bardzo często rozmawiających o polityce (55%), natomiast wśród pozostałych dominują deklarujący, że w ich otoczeniu nie ma takiej osoby. Ponadto generalnie im rzadsze rozmowy na temat polityki, tym częściej deklarowany jest brak w otoczeniu osoby, z której zdaniem, opinią w sprawach polityki respondent się liczy (od 42% wśród bardzo często rozmawiających o polityce do 77% w grupie praktycznie w ogóle na te tematy nierozmawiających).

TABELA 6

Czy w Pana(i) otoczeniu, wśród najbliższych, rodziny, znajomych, przyjaciół jest osoba, z której zdaniem, opinią w sprawach polityki Pan(i) się liczy?	Jak często zdarza się Panu(i) rozmawiać o polityce?			
	Bardzo często	Dość często	Raczej rzadko	Praktycznie w ogóle nie rozmawiam na te tematy
	procentowanie w kolumnach			
Tak, jest taka osoba/są takie osoby	55	44	26	14
Nie, nie ma takiej osoby	42	50	69	77
Trudno powiedzieć	0	6	4	8
Odmowa odpowiedzi	4	0	1	1

Badani, którzy potrafią określić swoje poglądy polityczne na osi lewica-centrum-prawica, częściej niż ci, którzy się na niej nie odnajdują, deklarują, iż są w ich otoczeniu osoby – wśród najbliższych, rodziny, znajomych, przyjaciół – z których opinią, zdaniem w sprawach polityki się liczą (zob. tabelę aneksową 2). Biorąc pod uwagę analizowane cechy demograficzne i społeczne możemy natomiast zauważyć, iż deklaracje w tym względzie wyraźnie różnicuje wykształcenie badanych, przy czym znacznie częściej niż pozostali o osobach w swoim otoczeniu będących autorytetem w sprawach polityki mówią osoby z wyższym wykształceniem (44%).

W porównaniu z październikiem 2017 roku odsetek badanych deklarujących, że w ich otoczeniu – wśród najbliższych, rodziny, znajomych, przyjaciół – jest osoba, z której zdaniem, opinią w sprawach polityki się liczą, zmniejszył się o 5 punktów procentowych, ale nadal jest ich więcej niż w styczniu 2013 roku.

TABELA 7

Czy w Pana(i) otoczeniu, wśród najbliższych, rodziny, znajomych, przyjaciół jest osoba, z której zdaniem, opinią w sprawach polityki Pan(i) się liczy?	Deklaracje ankietowanych według terminów badań		
	I 2013	X 2017	VI 2023
	procentowanie w kolumnach		
Tak, jest taka osoba/są takie osoby	24	35	30
Nie, nie ma takiej osoby	72	62	64
Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	4	3	6

W najbliższym otoczeniu respondentów autorytetami w dziedzinie polityki są głównie członkowie rodziny i inne najbliższe osoby (np. partner) – wymieniło je 83,1% osób deklarujących, że w ich otoczeniu jest osoba, z której zdaniem, opinią w sprawach polityki się liczą. Jeżeli chodzi o bardziej szczegółowe wypowiedzi, to na pierwszym miejscu pod względem częstości wymieniania znaleźli się współmałżonkowie (łącznie 35,3%), przy czym częściej jest to mąż (23,6%) niż żona (11,7%). Relatywnie często w odpowiedziach badanych pojawiali się też rodzice (łącznie 20,8%). W przypadku rodziców, gdy respondenci udzielali bardziej precyzyjnych odpowiedzi, nieco częściej mówili o ojcu (9,6%) niż matce (6,2%). Dla 13,4% pytanym osobą, z której zdaniem, opinią w sprawach polityki się liczą, jest ktoś z grona ich znajomych, kolegów lub przyjaciół. Wszystkie odpowiedzi zestawiono w tab. 8.

TABELA 8

Jaka to osoba/osoby?

Odpowiedzi osób deklarujących, że w ich otoczeniu, wśród najbliższych, rodziny, znajomych, przyjaciół jest osoba, z której zdaniem, opinią w sprawach polityki się liczą (N=314)

Członkowie rodziny, osoby najbliższe	83,1%
Mąż	23,6%
Żona	11,7%
Ojciec	9,6%
Matka	6,2%
Rodzina – ogólnie	5,4%
Rodzice, rodzic – ogólnie	5,2%
Brat, bracia	4,3%
Syn	4,0%
Córka	2,8%
Siostra	2,6%
Partner	2,5%
Wujek	1,9%
Szwagier	1,5%
Zięć	1,5%
Krewny, krewni – ogólnie, kuzyn	1,4%
Ciocia, siostra mamy	1,1%
Partnerka	1,1%
Dziadek	1,1%
Teść	1,0%
Najbliższa rodzina - ogólnie	0,9%
Rodzeństwo	0,7%
Dzieci	0,7%
Teściowa	0,6%
Bratowa	0,5%
Osoba z rodziny – ogólnie	0,4%
Teściowie	0,3%
Domownicy	0,3%
Najbliższa osoba – ogólnie	0,3%
Narzeczoney	0,2%
Znajomi, koledzy, przyjaciele	13,4%
Znajomi – ogólnie	3,3%
Kolega	3,1%
Przyjaciele – ogólnie	1,9%
Przyjaciół	1,4%
Koleżanka, koleżanki	1,1%
Koledzy – ogólnie	1,1%
Przyjaciółka	0,7%
Znajoma	0,6%
Koledzy z pracy	0,5%
Współpracownicy	0,3%

Jaka to osoba/osoby?

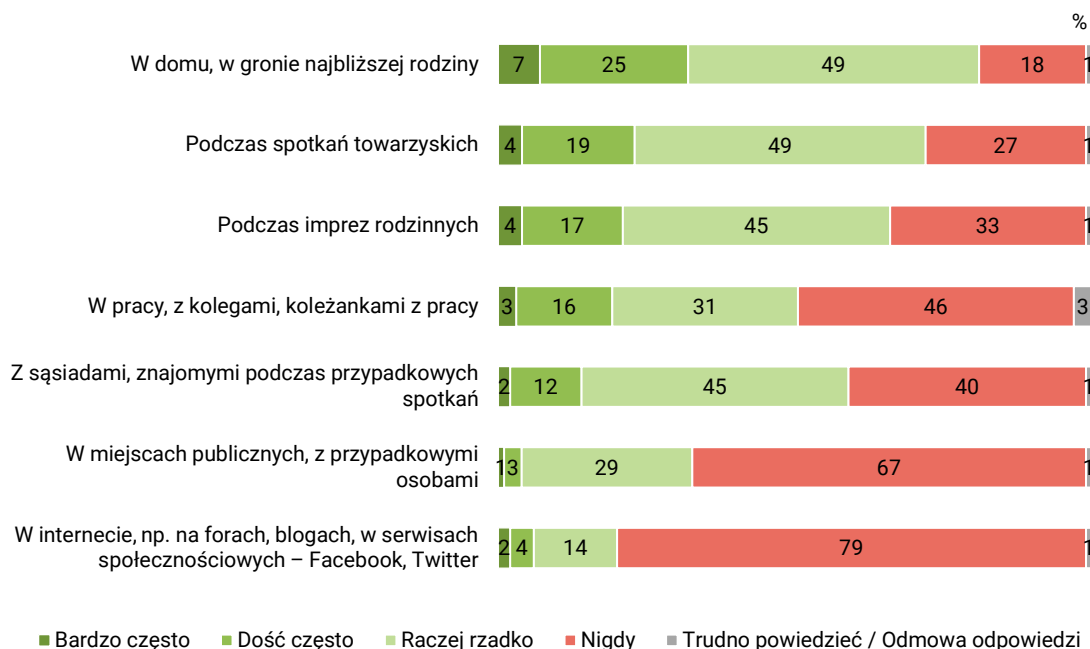
Odpowiedzi osób deklarujących, że w ich otoczeniu, wśród najbliższych, rodziny, znajomych, przyjaciół jest osoba, z której zdaniem, opinią w sprawach polityki się liczą (N=314)

Sąsiedzi	1,7%
Sąsiedzi – ogólnie	0,9%
Sąsiadka	0,6%
Sąsiad	0,2%
Polityk ogólnokrajowy	1,1%
Tusk	0,4%
Cymerlik	0,4%
Mentzen	0,3%
Przedstawiciel lokalnej elity	0,6%
Ksiądz	0,6%
Radny	0,3%
Każdy – „ważne jest dla mnie zdanie każdego”, „ze wszystkimi osobami”	0,7%
Jest ich wielu	0,3%
Odmowa odpowiedzi	2,3%

W JAKICH SYTUACJACH ROZMAWIAMY O POLITYCE, A W JAKICH UNIKAMY TAKICH ROZMÓW

Ponieważ Polacy w większości o polityce rozmawiają z członkami rodziny, nie zaskakuje fakt, że z deklaracji badanych wynika, iż rozmowy o polityce najczęściej odbywają się w domu, w gronie najbliższej rodziny – bardzo często prowadzi je 7% ankietowanych, a kolejne 25% w domu o polityce rozmawia dość często. Relatywnie często polityka jest też tematem rozmów podczas spotkań w szerszym gronie: po 4% bardzo często rozmawia o niej podczas spotkań towarzyskich i imprez rodzinnych, a odpowiednio kolejne 19% i 17% rozmawia o niej w tych sytuacjach dość często. Tylko nieznacznie mniej badanych deklaruje częste odbywanie rozmów na tematy polityczne w pracy – 3% robi to bardzo często, a 16% dość często, ale gdy weźmiemy pod uwagę wyłącznie osoby pracujące zarobkowo, to okazuje się, że w pracy bardzo często w rozmowach na tematy polityczne uczestniczy 6% z nich, a kolejne 25% robi to dość często. Znacznie częściej niż w miejscach publicznych z przypadkowymi osobami lub w internecie tematy polityczne podejmowane są także podczas przypadkowych spotkań z sąsiadami lub znajomymi.

RYS. 3. Czy i jak często zdarza się Panu(i) uczestniczyć w rozmowach na tematy polityczne:

Mimo iż uczestniczenie w dyskusjach politycznych w internecie deklarowane jest relatywnie rzadko, to warto zauważyć, iż znacznie częściej niż starsi biorą w nich udział osoby w wieku 18–24 lata (5% z nich robi to bardzo często, a 12% dość często) – zob. tabelę aneksową 9.

Porównanie łącznych odsetków odpowiedzi „bardzo często” i „dość często” z października 2017 roku z danymi uzyskanymi w czerwcu br. pokazuje, iż deklarowana częstość rozmów na tematy polityczne minimalnie wzrosła, z wyjątkiem tych prowadzonych w miejscach publicznych, z przypadkowymi osobami (tab. 9).

TABELA 9

Czy i jak często zdarza się Panu(i) uczestniczyć w rozmowach na tematy polityczne:	Odsetki wskazań „bardzo często” lub „dość często” wg terminów badań	
	X 2017	VI 2023
W domu, w gronie najbliższej rodziny	28	32
W pracy, z kolegami/koleżankami z pracy*	29	31
Podczas spotkań towarzyskich	21	23
Podczas imprez rodzinnych	18	21
Z sąsiadami, znajomymi podczas przypadkowych spotkań	11	14
W internecie, np. na forach, blogach, w serwisach społecznościowych**	6	8
W miejscach publicznych, z przypadkowymi osobami	5	4

* Deklaracje osób pracujących zarobkowo

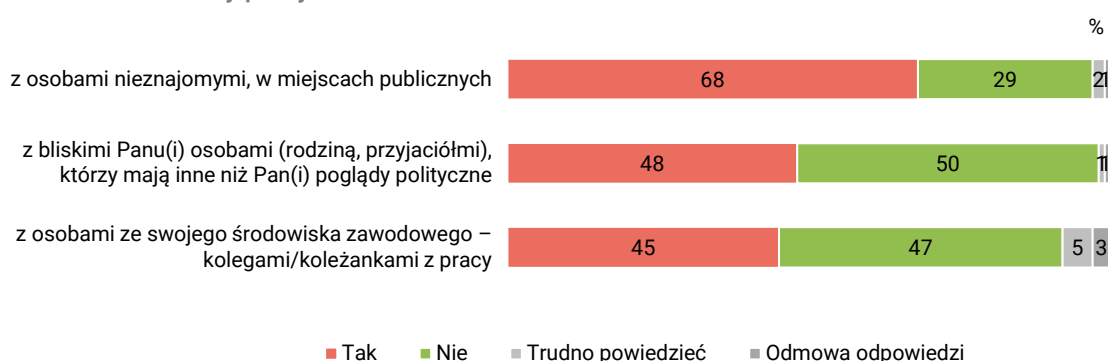
** Deklaracje osób korzystających z internetu przynajmniej raz w tygodniu

Pytanie o sytuacje, w których badani unikają rozmów na tematy polityczne, potwierdza, że przede wszystkim są to spotkania z osobami nieznanymi, w miejscach publicznych (68%), natomiast w przypadku spotkań z osobami znanymi, czy to w życiu prywatnym, czy też zawodowym, deklaracje są mocno podzielone – niemal tyle samo twierdzi, że zdarza im się celowo unikać takich rozmów, ile deklaruje, że takie sytuacje nie mają miejsca. Warto jednak dodać, że badanym aktualnie pracującym zarobkowo nieco częściej niż pytany o to wszystkim respondentom, czyli także tym, którzy obecnie nie pracują (54% wobec 45%), zdarza się celowo unikać, nie podejmować rozmów na tematy polityczne z osobami ze swojego środowiska zawodowego.

CBOS

RYS. 4. Czy zdarza się Panu(i) celowo unikać, nie podejmować rozmów na tematy polityczne:

Rozmów na tematy polityczne w miejscach publicznych z osobami nieznanymi znacznie częściej niż innym badanym zdarza się unikać respondentom deklarującym się jako sympatycy opozycji (77% w tej grupie) – tab. 10.

TABELA 10

Czy zdarza się Panu(i) celowo unikać, nie podejmować rozmów na tematy polityczne z osobami nieznanymi, w miejscach publicznych?	Mówi się, że w polskim społeczeństwie istnieje wyraźny podział na tych, którzy sprzyjają obozowi rządzącemu, i tych, którzy sympatyzują z opozycją. Czy Pan(i) zaliczył(a)by siebie raczej do sympatyków:			
	obozu rządzącego	opozycji	Nie sympatyzuję ani z rządzącymi, ani z opozycją	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi
	procentowanie w kolumnach			
Tak	69	77	65	56
Nie	30	23	33	33
Trudno powiedzieć	2	1	2	1
Odmowa odpowiedzi	0	0	0	10

W mniejszym stopniu częstsze unikanie rozmów na tematy polityczne przez sympatyków opozycji dotyczy też rozmów z bliskimi osobami (rodziną, przyjaciółmi), którzy mają inne niż respondent poglądy polityczne (tab. 11) oraz z osobami ze swojego środowiska zawodowego – kolegami lub koleżankami z pracy (tab. 12). Warto dodać, iż znacznie rzadziej niż inni pracujący zarobkowo podejmowania rozmów na tematy polityczne z osobami ze swojego środowiska zawodowego unikają pracujący w prywatnych gospodarstwach rolnych (zob. tabelę aneksową 11).

TABELA 11

Czy zdarza się Panu(i) celowo unikać, nie podejmować rozmów na tematy polityczne z bliskimi Panu(i) osobami (rodziną, przyjaciółmi), którzy mają inne niż Pan(i) poglądy polityczne?	Mówi się, że w polskim społeczeństwie istnieje wyraźny podział na tych, którzy sprzyjają obozowi rządzącemu, i tych, którzy sympatyzują z opozycją. Czy Pan(i) zaliczył(a)by siebie raczej do sympatyków:			
	obozu rządzącego	opozycji	Nie sympatyzuję ani z rządzącymi, ani z opozycją	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi
	procentowanie w kolumnach			
Tak	47	53	47	45
Nie	52	46	52	37
Trudno powiedzieć	1	1	1	7
Odmowa odpowiedzi	0	0	0	12

TABELA 12

Czy zdarza się Panu(i) celowo unikać, nie podejmować rozmów na tematy polityczne z osobami ze swojego środowiska zawodowego – kolegami/koleżankami z pracy?	Mówi się, że w polskim społeczeństwie istnieje wyraźny podział na tych, którzy sprzyjają obozowi rządzącemu, i tych, którzy sympatyzują z opozycją. Czy Pan(i) zaliczył(a)by siebie raczej do sympatyków:			
	obozu rządzącego	opozycji	Nie sympatyzuję ani z rządzącymi, ani z opozycją	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi
	procentowanie w kolumnach			
Tak	40	49	44	44
Nie	46	44	50	36
Trudno powiedzieć	8	5	3	8
Odmowa odpowiedzi	6	1	2	12

Porównując ostatnie deklaracje badanych z wynikami sondażu z października 2017 roku możemy zauważyć wzrost odsetków deklarujących celowe unikanie, niepodejmowanie rozmów na tematy polityczne we wszystkich uwzględnionych w pytaniu sytuacjach (tab. 13).

TABELA 13

Czy zdarza się Panu(i) celowo unikać, nie podejmować rozmów na tematy polityczne:	Odsetki odpowiedzi twierdzących wg terminów badań	
	X 2017	VI 2023
– z osobami nieznanymi, w miejscach publicznych	64	68
– z osobami ze swojego środowiska zawodowego – kolegami/koleżankami z pracy*	48	54
– z bliskimi Panu(i) osobami (rodziną, przyjaciółmi), którzy mają inne niż Pan(i) poglądy polityczne	40	48

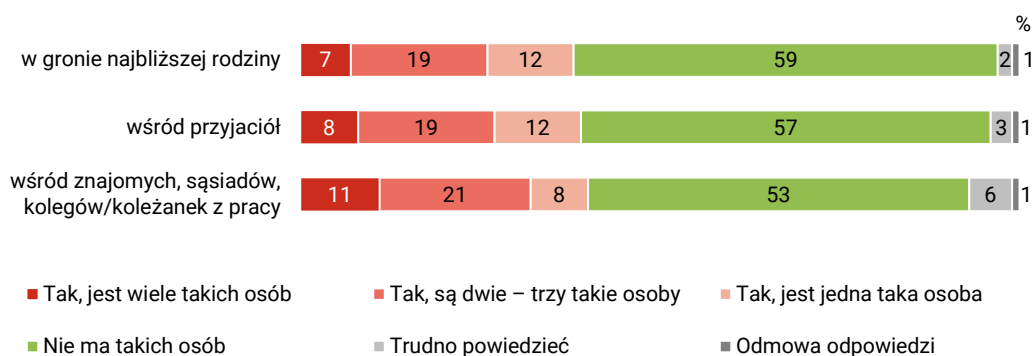
* Deklaracje osób pracujących zarobkowo

KŁÓTNIE I PODZIAŁY POLITYCZNE W OTOCZENIU RESPONDENTA

Zapytaliśmy respondentów, czy w ich otoczeniu są osoby, których poglądy, sympatie polityczne są dla nich trudne do zaakceptowania. Z deklaracji badanych wynika, że podziały polityczne dotyczą nawet najbliższej rodziny – łącznie 38% dorosłych Polaków ma w tym gronie osoby, z którymi różni się bardzo mocno w sympatiach i poglądach politycznych, przy czym niemal co piąty (19%) diagnozuje, że polityczne „odstępstwo” nie dotyczy tylko jednej osoby, ale dwóch, trzech, a kolejne 7% – iż obejmuje jeszcze większą liczbę członków rodziny. Podobnie rozkładają się deklaracje dotyczące przyjaciół respondentów (łącznie 39% ma w tym gronie przynajmniej jedną osobę o trudnych do zaakceptowania poglądach i sympatiach politycznych, i na ogół jest to więcej niż jedna osoba), a nieco częściej deklarowane są trudne do zaakceptowania różnice polityczne wśród znajomych, sąsiadów, kolegów lub koleżanek z pracy (łącznie 40%, przy czym niemal co trzeci badany ma w tym gronie więcej niż jedną taką osobę).

CBOS

RYS. 5. Czy w Pana(i) otoczeniu są osoby, których poglądy, sympatie polityczne są dla Pana(i) trudne do zaakceptowania? Czy ma Pan(i) takie osoby:

Warto zwrócić uwagę, iż w gronie najbliższej rodziny wiele osób, których poglądy, sympatie polityczne są dla respondentów trudne do zaakceptowania, najczęściej ze wszystkich badanych dostrzegają studenci i pełnoletni uczniowie (19%). Ponadto częściej niż starsi wybierają tę odpowiedź ankietowani w wieku 18–24 lata (14%) – zob. tabelę aneksową 13. Wskazywać to może na polityczny konflikt pokoleń. Zauważaniu nieakceptowalnych różnic politycznych wśród przyjaciół i znajomych sprzyja wykształcenie – im wyższy jego poziom, tym częściej respondenci dostrzegają w tych gronach osoby, których poglądy, sympatie polityczne są dla nich trudne do zaakceptowania (zob. tabele aneksowe 14 i 15). Ponadto badani z wyższym wykształceniem częściej niż pozostali dostrzegają takie osoby także w gronie najbliższej rodziny (zob. tabelę aneksową 13).

Co ciekawe, dostrzeganiu osobiście nieakceptowalnych poglądów i sympatii politycznych w otoczeniu sprzyja opowiedzenie się po jednej ze stron aktualnego sporu politycznego w Polsce. Respondenci zaliczający się do zwolenników obozu rządzącego oraz ci, którzy sympatyzują z opozycją, częściej niż pozostali badani dostrzegają w swoim otoczeniu osoby, których poglądy, sympatie polityczne są dla

nich trudne do zaakceptowania. Dotyczy to zarówno najbliższej rodziny (tab. 14), jak i przyjaciół czy znajomych (tab. 15 i tab. 16). Ponadto warto zauważyć, iż sympatycy obozu rządzącego częściej niż zwolennicy opozycji dostrzegają wiele takich osób wśród swoich przyjaciół czy znajomych, sąsiadów, kolegów lub koleżanek z pracy. Generalnie jednak w przypadku znajomych, sąsiadów, kolegów i koleżanek z pracy najczęściej to sympatycy opozycji dostrzegają przynajmniej jedną taką osobę, której poglądy, sympatie polityczne są dla nich trudne do zaakceptowania.

TABELA 14

Czy w gronie Pana(i) najbliższej rodziny (mąż/żona, partner/partnerka, dorosłe dzieci, rodzice) są osoby, których poglądy, sympatie polityczne są dla Pana(i) trudne do zaakceptowania?	Mówi się, że w polskim społeczeństwie istnieje wyraźny podział na tych, którzy sprzyjają obozowi rządzącemu, i tych, którzy sympatyzują z opozycją. Czy Pan(i) zaliczył(a)by siebie raczej do sympatyków:			
	obozu rządzącego	opozycji	Nie sympatyzuję ani z rządzącymi, ani z opozycją	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi
procentowanie w kolumnach				
Tak, jest wiele takich osób	9	9	5	2
Tak są dwie, trzy takie osoby	22	26	13	12
Tak, jest jedna taka osoba	14	15	11	10
Nie, nie ma takich osób	52	50	68	54
Trudno powiedzieć	3	1	2	9
Odmowa odpowiedzi	0	0	0	13

TABELA 15

Czy wśród Pana(i) przyjaciół są osoby, których poglądy, sympatie polityczne są dla Pana(i) trudne do zaakceptowania?	Mówi się, że w polskim społeczeństwie istnieje wyraźny podział na tych, którzy sprzyjają obozowi rządzącemu, i tych, którzy sympatyzują z opozycją. Czy Pan(i) zaliczył(a)by siebie raczej do sympatyków:			
	obozu rządzącego	opozycji	Nie sympatyzuję ani z rządzącymi, ani z opozycją	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi
procentowanie w kolumnach				
Tak, jest wiele takich osób	14	10	5	4
Tak są dwie, trzy takie osoby	24	25	14	8
Tak, jest jedna taka osoba	12	18	9	10
Nie, nie ma takich osób	48	45	68	56
Trudno powiedzieć	3	2	2	11
Odmowa odpowiedzi	0	0	0	11

TABELA 16

Czy wśród Pana(i) znajomych , sąsiadów, kolegów/ koleżanek z pracy są osoby, których poglądy, sympatie polityczne są dla Pana(i) trudne do zaakceptowania?	Mówi się, że w polskim społeczeństwie istnieje wyraźny podział na tych, którzy sprzyjają obozowi rządzącemu, i tych, którzy sympatyzują z opozycją. Czy Pan(i) zaliczył(a)by siebie raczej do sympatyków:			
	obozu rządzącego	opozycji	Nie sympatyzuję ani z rządzącymi, ani z opozycją	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi
procentowanie w kolumnach				
Tak, jest wiele takich osób	16	12	8	3
Tak są dwie, trzy takie osoby	22	32	14	11
Tak, jest jedna taka osoba	10	11	6	7
Nie, nie ma takich osób	45	38	66	54
Trudno powiedzieć	7	6	5	15
Odmowa odpowiedzi	0	1	1	10

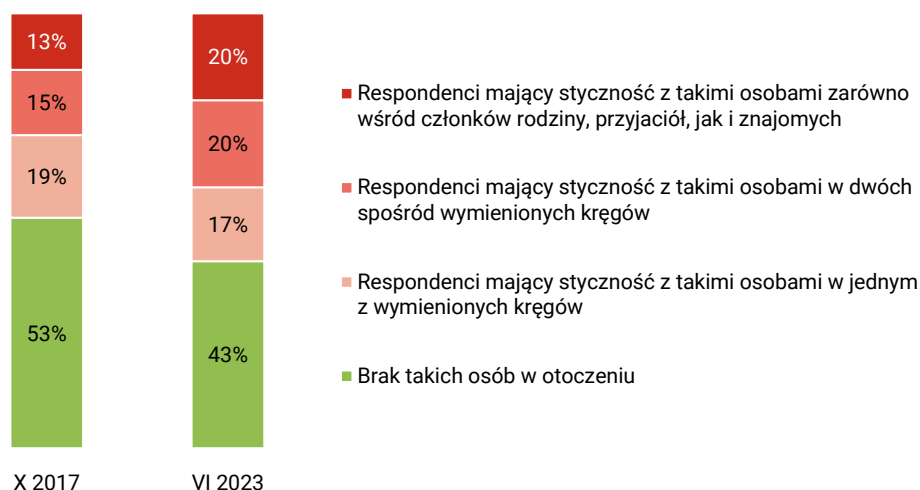
W porównaniu z październikiem 2017 roku znacznie wzrosły odsetki badanych deklarujących, iż w ich otoczeniu są osoby, których poglądy, sympatie polityczne są dla nich trudne do zaakceptowania. Jest to widoczne zarówno we wzroście wskazań w odniesieniu do wszystkich grup uwzględnionych w pytaniu (tab. 17), jak i w zmianie sumarycznego wskaźnika (rys. 6).

TABELA 17

Czy w Pana(i) otoczeniu są osoby, których poglądy, sympatie polityczne są dla Pana(i) trudne do zaakceptowania? Czy ma Pan(i) takie osoby:	Odsetki odpowiedzi twierdzących wg terminów badań	
	X 2017	VI 2023
– w gronie najbliższej rodziny	26	38
– wśród przyjaciół	30	39
– wśród znajomych, sąsiadów, kolegów/ koleżanek z pracy	31	40

CBOS

RYS. 6. Obecność osób o nieakceptowanych poglądach i sympatiach politycznych we własnym otoczeniu respondenta – wśród członków najbliższej rodziny, przyjaciół i znajomych

Biorąc pod uwagę sumaryczny wskaźnik ekspozycji na nieakceptowalne poglądy polityczne w najbliższym otoczeniu możemy zauważyć, iż najrzadziej brak osób o nieakceptowanych poglądach i sympatiach politycznych w swoim otoczeniu deklarują sympatycy opozycji (22%), choć także wśród zaliczających się do zwolenników obozu rządzącego są oni w wyraźnej mniejszości (34%). Na przeciwległym biegunie sytuują się natomiast badani deklarujący, że nie sympatyzują ani z opozycją, ani z rządzącymi, oraz unikający deklaracji w tej kwestii, wśród których większość (odpowiednio 57% i 63%) nie dostrzega w swoim otoczeniu osób, których poglądy, sympatie polityczne byłyby dla nich trudne do zaakceptowania.

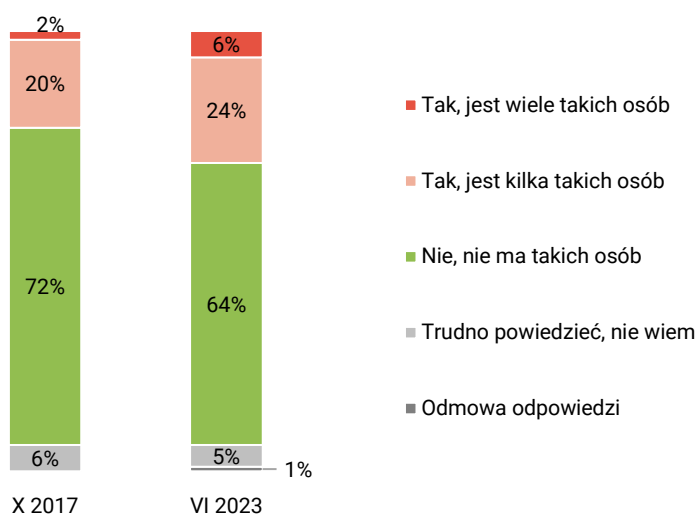
TABELA 18

Obecność osób o nieakceptowanych poglądach i sympatiach politycznych we własnym otoczeniu respondenta – wśród członków najbliższej rodziny, przyjaciół, znajomych	Mówi się, że w polskim społeczeństwie istnieje wyraźny podział na tych, którzy sprzyjają obozowi rządzącemu, i tych, którzy sympatyzują z opozycją. Czy Pan(i) zaliczył(a)by siebie raczej do sympatyków:			
	obozu rządzącego	opozycji	Nie sympatyzuję ani z rządzącymi, ani z opozycją	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi
	procentowanie w kolumnach			
Respondenci mający styczność z takimi osobami zarówno wśród członków rodziny, przyjaciół, jak i znajomych	27	26	15	9
Respondenci mający styczność z takimi osobami w dwóch spośród wymienionych kręgów	23	27	14	12
Respondenci mający styczność z takimi osobami w jednym z wymienionych kręgów	17	25	14	16
Brak takich osób w otoczeniu	34	22	57	63

Różnice poglądów i sympatii politycznych, w szczególności, gdy są one trudne do zaakceptowania dla drugiej strony, mogą prowadzić do konfliktów na tym tle. Trzech na dziesięciu badanych (30%) zna w swoim środowisku – wśród członków rodziny, przyjaciół znajomych, sąsiadów – osoby, które różnice w poglądach politycznych doprowadziły do otwartego konfliktu i które z powodów politycznych na serio się pokłóciły i na siebie wzajemnie obraziły. W porównaniu z październikiem 2017 roku przybyło zarówno respondentów, którzy deklarują, że znają wiele takich osób (wzrost z 2% do 6%), jak i tych, którzy mówią, że w ich otoczeniu jest takich osób kilka (wzrost z 20% do 24%) – rys. 7.

CBOS

RYS. 7. Czy w Pana(i) otoczeniu – wśród członków rodziny, przyjaciół znajomych, sąsiadów – są osoby, o których wie Pan(i), że są skłócone lub obrażone na siebie z powodu odmiennych poglądów czy sympatii politycznych?

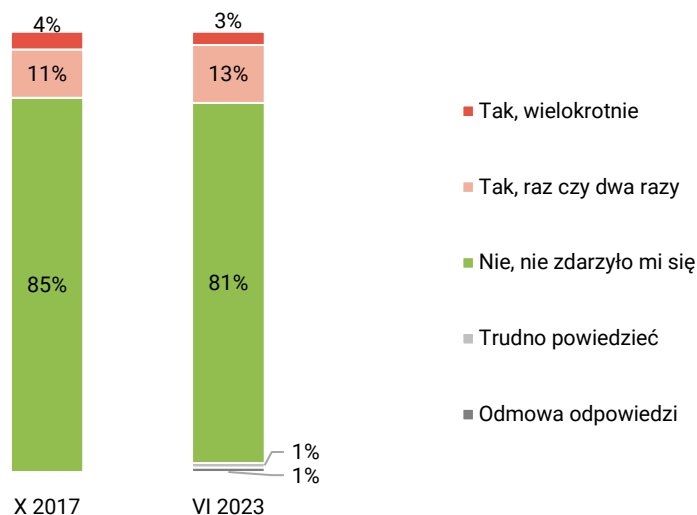
Częściej niż pozostali badani o poważnych konfliktach politycznych w swoim otoczeniu mówią ankietowani zaliczający się do sympatyków opozycji – 12% z nich twierdzi, że wśród członków ich rodziny, w gronie przyjaciół, znajomych, sąsiadów jest wiele osób, o których wiedzą, że są skłócone lub obrażone na siebie z powodu odmiennych poglądów czy sympatii politycznych, a kolejne 33% mówi, że jest w tym gronie kilka takich osób (tab. 19). Ponadto dostrzegających takie konflikty w swoim otoczeniu jest wyraźnie więcej wśród osób z wyższym wykształceniem niż wśród respondentów słabiej wykształconych (zob. tabelę aneksową 16).

TABELA 19

Czy w Pana(i) otoczeniu – wśród członków rodziny, przyjaciół, znajomych, sąsiadów – są osoby, o których wie Pan(i), że są skłócone lub obrażone na siebie z powodu odmiennych poglądów czy sympatii politycznych?	Mówi się, że w polskim społeczeństwie istnieje wyraźny podział na tych, którzy sprzyjają obozowi rządzącemu, i tych, którzy sympatyzują z opozycją. Czy Pan(i) zaliczył(a)by siebie raczej do sympatyków:			
	obozu rządzącego	opozycji	Nie sympatyzuję ani z rządzącymi, ani z opozycją	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi
	procentowanie w kolumnach			
Tak, jest wiele takich osób	3	12	5	3
Tak, jest kilka takich osób	23	33	20	14
Nie, nie ma takich osób	70	50	70	58
Trudno powiedzieć	4	5	5	12
Odmowa odpowiedzi	0	0	0	12

Mimo że respondenci zauważają różnice i spory polityczne w swoim otoczeniu częściej niż w październiku 2017 roku, to sami niemal równie często jak poprzednio deklarują, że w ciągu ostatnich trzech miesięcy zdarzyło im się pokłócić z kimś z powodu polityki, różnych poglądów politycznych. Trzech na stu badanych (3%) deklaruje, że w ciągu ostatnich trzech miesięcy wielokrotnie zdarzyło im się pokłócić z kimś z powodu polityki, różnych poglądów politycznych (spadek o 1 punkt procentowy od 2017 roku), a 13% twierdzi, że zdarzyło się im to raz czy dwa razy (wzrost o 2 punkty). Podobnie jak poprzednio ponad cztery piąte ankietowanych (81%, spadek o 4 punkty procentowe) twierdzi, że w ciągu ostatnich miesięcy nie zdarzyło im się z nikim pokłócić o kwestie polityczne. Co setny (1%) nie był pewien, czy takie zdarzenie miało miejsce, i tyle samo respondentów odmówiło odpowiedzi na to pytanie.

RYS. 8. Czy w ciągu ostatnich trzech miesięcy zdarzyło się Panu(i) pokłócić z kimś z powodu polityki, różnych poglądów politycznych?

Wielozmiennowe analizy statystyczne wskazują, iż deklaracje respondentów w tym względzie różnicują przede wszystkim sympatie polityczne, a w kłótniach na tle politycznym w ostatnich trzech miesiącach najczęściej uczestniczyli badani zaliczający się do sympatyków opozycji (6% z nich zdarzyło się to wielokrotnie, a 21% raz czy dwa razy). Ostre dyskusje polityczne częściej niż niesympatyzującym ani z rządzącymi, ani z opozycją oraz unikającym samookreślenia zdarzały się w tym okresie także sympatykom obozu rządzącego (5% z nich – wielokrotnie, a 14% raz czy dwa razy). Dystans do obu stron sporu politycznego w Polsce sprzyja natomiast nieuczestniczeniu w kłótniach na tematy polityczne – 88% niesympatyzujących ani z rządzącymi, ani z opozycją deklaruje, że w ciągu ostatnich trzech miesięcy nie zdarzyło im się ani razu brać w nich udziału.

TABELA 20

Czy w ciągu ostatnich trzech miesięcy zdarzyło się Panu(i) pokłócić z kimś z powodu polityki, różnych poglądów politycznych?	Mówi się, że w polskim społeczeństwie istnieje wyraźny podział na tych, którzy sprzyjają obozowi rządzącemu, i tych, którzy sympatyzują z opozycją. Czy Pan(i) zaliczył(a)by siebie raczej do sympatyków:			
	obozu rządzącego	opozycji	Nie sympatyzuję ani z rządzącymi, ani z opozycją	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi
	procentowanie w kolumnach			
Tak, wielokrotnie	5	6	2	0
Tak, raz czy dwa razy	14	21	9	6
Nie, nie zdarzyło mi się	81	72	88	77
Trudno powiedzieć	0	1	1	7
Odmowa odpowiedzi	0	0	0	9

Uczestniczeniu w ostrych sporach na tle politycznym sprzyja też generalnie zainteresowanie polityką – wyraźnie częściej niż pozostali udział w kłótniach politycznych deklarują badani uważnie śledzący, to co się dzieje w polityce, a najrzadziej w ciągu ostatnich trzech miesięcy pokłócić się z kimś z powodu polityki, różnych poglądów politycznych zdarzało się respondentom praktycznie polityką niezainteresowanym (tab. 21).

TABELA 21

Czy w ciągu ostatnich trzech miesięcy zdarzyło się Panu(i) pokłócić z kimś z powodu polityki, różnych poglądów politycznych?	Jak określił(a)by Pan(i) swoje zainteresowanie polityką? Czy jest ono:				
	bardzo duże – uważnie (szczegółowo) śledzi Pan(i) prawie wszystko, co się dzieje w polityce	duże – dość uważnie śledzi Pan(i) to, co się dzieje w polityce	średnie – śledzi Pan(i) jedynie główne wydarzenia	nikłe, niewielkie – często umykają Pana(i) uwadze nawet ważne wydarzenia	żadne – praktycznie Pana(i) to nie interesuje
	procentowanie w kolumnach				
Tak, wielokrotnie	13	11	2	1	2
Tak, raz czy dwa razy	12	17	17	10	1
Nie, nie zdarzyło mi się	73	71	80	88	93
Trudno powiedzieć	2	1	2	1	2
Odmowa odpowiedzi	0	0	0	0	2

Co dość oczywiste, im częstsze rozmowy o polityce, tym większe prawdopodobieństwo, że przekształcą się one w kłótnię, ale w ciągu ostatnich trzech miesięcy zdarzyło się pokłócić z kimś z powodu polityki, różnych poglądów politycznych nawet osobom deklarującym, że praktycznie w ogóle nie rozmawiają na te tematy (tab. 22).

TABELA 22

Czy w ciągu ostatnich trzech miesięcy zdarzyło się Panu(i) pokłócić z kimś z powodu polityki, różnych poglądów politycznych?	Jak często zdarza się Panu(i) rozmawiać o polityce?				
	Bardzo często	Dość często	Raczej rzadko	Praktycznie w ogóle nie rozmawiam na te tematy	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi
	procentowanie w kolumnach				
Tak, wielokrotnie	17	5	2	1	0
Tak, raz czy dwa razy	21	19	12	7	0
Nie, nie zdarzyło mi się	61	75	85	89	51
Trudno powiedzieć	1	1	1	2	10
Odmowa odpowiedzi	1	0	0	1	39

Wyraźnie rzadziej niż osoby o poglądach lewicowych, centrowych i prawicowych z powodu polityki, różnic poglądów politycznych w ostatnich trzech miesiącach poprzedzających badanie uczestniczyły osoby niepotrafiące określić swoich poglądów na osi lewica-centrum-prawica (9% tej grupy), natomiast wśród potrafiących odnaleźć się w takim podziale – im bliżej lewego końca osi, tym więcej uczestników takich sporów (od 16% w grupie deklarujących poglądy prawicowe, poprzez 18% wśród identyfikujących się z politycznym centrum, do 21% w grupie uważających się za przedstawicieli lewicy) – zob. tabelę aneksową 17.

Warto też dodać, iż na tle innych analizowanych grup demograficznych i społecznych częstszym wchodzeniem w ostre spory polityczne wyróżniają się studenci i pełnoletni uczniowie – 12% z nich w ciągu ostatnich trzech miesięcy zdarzyło się wielokrotnie pokłócić z kimś z powodu polityki, różnych poglądów politycznych, a 11% zdarzyło się to raz czy dwa razy. Ponadprzeciętnie często w takich kłótniach brali też udział technicy i inni specjaliści średniego szczebla (4% z nich zdarzyło się to wielokrotnie, a 21% raz czy dwa razy) oraz kierownicy i specjaliści z wyższym wykształceniem (4% z nich zdarzyło się to wielokrotnie, a 17% raz czy dwa razy).

Mimo roku wyborczego rozmowy o polityce prowadzone są przez Polaków tylko minimalnie częściej niż w październiku roku 2017. Najczęściej o polityce rozmawiają ci, którzy się nią interesują i mają sprecyzowane afiliacje polityczne. Częściej robią to jednak sympatycy opozycji niż obozu rządzącego. Zwolennicy opozycji częściej też jednak unikają rozmów na ten temat, szczególnie w miejscach publicznych, z nieznanymi osobami. Rozmowy o polityce najczęściej prowadzone są w domach, w gronie osób najbliższych, natomiast większość ankietowanych unika ich w miejscach publicznych z nieznanymi (dotyczy to także internetu).

W porównaniu z październikiem 2017 roku nieco zwiększyły się podziały polityczne – więcej badanych dostrzega w swym otoczeniu osoby, których poglądy, sympatie polityczne są dla nich trudne do zaakceptowania, więcej ma w otoczeniu (wśród członków rodziny, przyjaciół, znajomych, sąsiadów) osoby skłócone lub obrażone na siebie z powodu odmiennych poglądów czy sympatii politycznych. Jednocześnie jednak sami respondenci niemal tak samo często jak poprzednio deklarują, że w ciągu ostatnich trzech miesięcy poprzedzających badanie zdarzyło im się pokłócić z kimś z powodu polityki, różnych poglądów politycznych. Spory z powodów politycznych najczęściej zdarzały się sympatykom opozycji. Oni też najczęściej w swoim otoczeniu dostrzegają osoby skłócone lub obrażone z powodu różnic politycznych.

Opracowała

Barbara Badora